

Синергія енергоефективності: Регіональний енергетичний план Одещини

8 лютого 2018 р. в Одеській обласній державній адміністрації фахівці Інституту місцевого розвитку провели публічну презентацію Регіонального енергетичного плану (РЕП) Одещини до 2035 року. Він розроблений спеціалістами ОДА за підтримки ІМР у рамках Проекту USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні». Впровадження РЕП - стратегічного документу, що визначає енергетичну політику найбільшої області України, – дозволить Одеській області стати флагманом енергоефективності нашої держави.

Із вітальним словом до учасників заходу звернувся в.о. директора Департаменту житлово-комунального господарства та енергоефективності Одеської ОДА Армен Мартіросян. Він висловив подяку Проекту USAID «за підготовку першого в Україні документу, який є дорожньою картою з енергоефективності для області. Раніше розроблялися Плани дій зі сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСЕРК) для міст Одещини, початок реалізації яких вже дав певні результати, тому ми сподіваємося на успішне впровадження РЕП нашої області».

Серед присутніх були представники керівного складу ОДА, депутати обласної ради, члени робочої групи з розробки РЕП, представники міст області-підписантів Угоди мерів, члени Громадської ради при Одеській ОДА, представники ЗМІ, активні громадяни.

Перший в Україні РЕП Одеської області передбачає синергію зусиль органів влади місцевого, районного і обласного рівнів для досягнення цілей, що відповідають пріоритетам національних стратегічних документів щодо енергоефективності та чистої енергії. Стратегічна мета РЕП Одеської області – підвищення енергетичної, соціально-економічної та екологічної безпеки за рахунок зменшення споживання викопних видів палива, в т. ч. через їхнє заміщення відновлюваними джерелами енергії, та поступового доведення якості житлово-комунальних послуг і умов життєдіяльності суспільства до європейського рівня.

Виконання РЕП уможливить уже до 2022 року зменшити споживання області енергоресурсів (**природного газу на 22%, електроенергії на 36%**); скоротити викиди CO₂; диверсифікувати джерела виробництва енергії; підвищити ефективність комплексної реалізації регіональних проектів і програм завдяки удосконаленню системи моніторингу.

Інвестиційна програма РЕП містить енергоефективні проекти у різних секторах обласного господарства, на впровадження яких до 2022 р. потрібно **29,5** млрд грн. **Сумарний акумульований економічний ефект** становитиме **3,8** млрд грн, причому мешканці області до 2022 р. **зекономлять** близько **2,6** млрд грн.

Регіональний енергетичний план Одеської області на 2018-2035 рр. розроблено фахівцями Інституту місцевого розвитку спільно з представниками області на виконання Проекту USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні».

Робота над підготовкою РЕП, яка тривала 7 місяців і розпочалась наприкінці травня 2017 р., передбачала декілька етапів. На першому етапі компанією ЕнЕфект (Болгарія) та ІМР опрацьовано Методику розроблення Регіонального енергетичного плану для Одеської області. Під час наступного етапу створено Робочу групу з розробки РЕП, до якої увійшли представники профільних підрозділів Одеської ОДА, комунальних підприємств області та ІМР.

Робоча група розробила структуру і тезисний зміст РЕП, а також концепції усіх розділів Плану, який охоплює такі інфраструктурні сектори: теплопостачання; громадських будівель; житлових будівель; водопостачання та водовідведення; транспорту; поводження з побутовими відходами; альтернативної енергетики.

Регіональний енергетичний план Одеської області містить 350 сторінок і складається з 11 розділів та 4 додатків.

У чому ж полягає унікальність розробленого РЕП?

По-перше, він якісно відрізняється від більшості стратегічних документів у царині енергоефективності та енергозбереження, прийнятих у 2014-2015 роках в Україні, зокрема:

- у всіх цих документах розбивка показників за регіонами відсутня, що робить процес управління їхнім виконанням неефективним у силу специфічних умов і наявного потенціалу, властивих різним регіонам;
- відсутні обґрунтування джерел надходження інвестицій, у т. ч. за видами проектів секторами, регіонами, що знижує реалістичність виконання прийнятих стратегій через відсутність або недостатній рівень фінансування;
- не відображені індикативні цілі зі зменшення викидів CO₂;
- відсутні чіткі положення про моніторинг виконання, відповідальність за конкретні завдання, заходи, сектори;
- відсутній опис конкретних механізмів упровадження.

По-друге, Регіональний енергетичний план відрізняється від документів з енергетичного планування за методологією Угоди мерів – Планів дій сталого енергетичного розвитку і клімату.

ПДСЕРК є складовою стратегічного плану міста й описує головну мету діяльності місцевих органів влади з управління енергетичними процесами, встановлює взаємозв'язок між основними цілями та завданнями, а також показниками, за якими вимірюватимуться результати діяльності (забезпечення сталого енергетичного розвитку міста).

Регіональний енергетичний план заповнює прогалину, яка виникла в Україні внаслідок відсутності енергетичного планування на рівні регіону і є єдиною ланкою між національними стратегічними документами та місцевими ПДСЕРК.

Регіональний енергетичний план визначає цілі (у рамках, передбачених національними стратегіями та планами), яких регіон реально може досягти, виходячи із географічних, технічних, економічних факторів та наявного енергетичного потенціалу.

Регіональний енергетичний план необхідний кожній області України: на основі системного підходу він формує унікальний для кожної області набір регіональних цілей і завдань із врахуванням наявного потенціалу на місцевому рівні; визначає реалістичні індикатори та найбільш ефективні напрями їхнього досягнення; забезпечує всебічний моніторинг від місцевої до національної ланки та координацію у зворотному напрямку.

Переваги прийняття РЕП для розвитку Одеської області

➤ сектор теплопостачання, водопостачання та водовідведення, ВДЕ:

- отримання додаткових фінансових ресурсів з обласного бюджету при впровадженні заходів з енергоефективності, проектів із чистої енергії та скорочення витрат ПЕР;
- підвищення ефективності місцевих програм з енергозбереження завдяки залученню до їхнього виконання науково-дослідницьких колективів ВНЗ та інших наукових і проектних установ, які мають досвід такої роботи з урахуванням специфіки регіону;
- отримання на місцевому рівні фінансової і технічної допомоги при підготовці до опалювального періоду, ремонту теплових мереж і джерел енергії централізованих та автономних систем теплопостачання;
- диверсифікація джерел фінансування, скорочення можливих інвестиційних пауз при виконанні робіт із забезпечення сталої і надійної роботи систем теплопостачання населених пунктів регіону;

- динамічне вирішення питань зміни форм власності та землекористування для будівництва котелень систем теплопостачання на відновлюваних і альтернативних джерелах енергії, а також об'єктів вітроенергетики; вирощування енергетичних насаджень, що може стати сировинною базою для котелень ЦСТ;
- створення умов для розвитку якісного конкурентного середовища на обласному рівні;
 - **сектор бюджетних будівель:**
- створення ефективної обласної системи енергоменеджменту і енергомоніторингу (передусім для будівель обласного підпорядкування);
- створення на обласному рівні системи планування, контролю і звітування за виконанням робіт з енергоефективності і енергоощадності, у тому числі на засіданні обласної ради. Формування політики енергозбереження і енергоефективності на порядку денному районних рад, а також за рахунок підтримки обласною радою відповідних проектів різних форм фінансування;
 - **сектор житлових будівель, місцеве самоврядування:**
- цілеспрямоване постійне підвищення кваліфікації голів районних і селищних рад та інших категорій працівників (наприклад, комунально- побутового сектору економіки) з питань енергозбереження і впровадження проектів із чистої енергії;
- можливість долучення до впровадження проектів і заходів з енергоефективності об'єднаних територіальних громад (ОТГ), районів, міст, для яких не розроблялись і не розроблятимуться ПДСЕРК;
- **диверсифікація джерел та збільшення можливостей залучення інвестицій:**
- трансферти (субвенції) між бюджетами різного та/або одного рівнів;
- участь проектів у фінансуванні за рахунок Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР);
- отримання субвенцій з державного бюджету на соціально-економічний розвиток та на розвиток інфраструктури ОТГ;
- залучення приватних інвестицій в інфраструктурні проекти обласного рівня;
 - **поводження із ТПВ:**
- у рамках виконання РЕП з'являється можливість створення обласного підприємства (підприємств) із сучасним обладнанням та технікою, кадровим потенціалом, яке зможе забезпечити санітарне очищення території всієї області. Підприємство має обслуговувати (або організувати обслуговування) жителів сільської місцевості;
- доцільним є створення підприємств або окремих підрозділів із переробки вторинної сировини на рівні області, оскільки можливо використовувати сировину, зібрану по всіх населених пунктах області. Таким чином знижуються витрати на оброблення кожної тонни ТПВ за рахунок збільшення обсягів;
- внаслідок збільшення обсягів «сировинної бази» та можливостей реалізації переробленої сировини у межах всієї області та поза її межами можна очікувати збільшення інтересу інвесторів;
- на рівні області доцільно створення підприємства з утилізації ТПВ з отриманням енергії (достатність сировинної бази);
- на рівні області можливо стимулювати приватний бізнес (виробництво паливних гранул, переробка);
- можливе залучення коштів міжнародних установ, для яких робота з невеликими населеними пунктами, що не можуть надати необхідних гарантій, є неприйнятною.

Успішне впровадження РЕП стане запорукою гідного внеску Одеської області у поліпшення кліматичної ситуації у світі та забезпечення енергонезалежності нашої держави; дозволить зробити міста та села Одещини екологічно чистими, економічно стабільними та соціально привабливими територіями добробуту.